

ES AB prioritātes darbā ar kaitīgām vielām

2018.g. 18. 10

LBAS DA eksperts Z. Antapsons

ES Arodbiedrību galvenie darbības virzieni ar kaitīgām vielām

- Šodien mēs izskatām vienu novirzienu darbā ar kaitīgām vielām – uzkopšanas darbos, kas skar visus darbiniekus;
- Plašāk informācija par ES valstu arodbiedrību darbību kaitīgo vielu pielietošanas ierobežošanas pasākumos.
- 2014. gadā Eiroparlamenta lēmums par ***Normatīvās atbilstības un izpildes programmas (REFIT)*** pieņemšanu.
- **EK plāno pārskatīt vairāk kā 20** ES darba aizsardzības Direktīvas, kas tuvākā laikā ienesīs grozījumus arī Latvijas DA normatīvos aktos.
- AB īpaša uzmanība **Direktīvai 2004/37/EC** – par darba ņēmēju aizsardzību pret risku, kas saistīts ar kancerogēnu vai mutagēnu iedarbību darbā
- Direktīva ir novecojusi un ierobežo tikai 3 vielu pieļaujamās robežvērtības – Benzolam, Vinilhlorīda monomēram un Cietkoksnes putekļiem;
- Reālā darbā uz darbiniekiem iedarbojas simtiem kancerogēnu vielu;
- Eiropas Savienībā katru gadu **ap 100000 cilvēku mirst ar vēža slimībām**, ko izraisa kancerogēno un mutagēno vielu pielietošana darba procesos (LAT ~ 500).
- Vielu **arodekspozīciju robežvērtību ievērošana** darba procesos ir viena no svarīgākām metodēm lai samazinātu to kaitīgo ietekmi;

Papildinājumi Kancerogēnu direktīvā

- **Eiropas Arodbiedrību konfederācija (ETUC) kopā ar Eiropas ārstu biedrību** bija sagatavojusi **vairāk kā 50 kaitīgāko vielu** sarakstu un **pieprasīja Eiropas komisijai** :
- Papildināt Direktīvu ar 50 kaitīgāko vielu arodekspozīcijas robežvērtībām, kas izraisa vēža slimības un vīriešu un sieviešu neauglību, bet reakcija bija noraidoša.
- Latvijas 2015.g ES prezidentūras laikā, ETUC un LBAS iesniedza arodbiedrību rezolūciju ar **daudzu tūkstošu arodbiedru parakstiem** Valdībai ar mērķi iesaistīt Eiropas komisiju problēmas risināšanā, EK izveidoja speciālistu darba grupu.
- EK ir noskaņota par daļēju kaitīgo vielu saraksta paplašināšanu. Uz šodien ir **saskaņotas 12 vielas**, ar ko papildināt direktīvu;
- ETUC aicina – **pēc 14 gadu nepārtrauktas diskusijas** “nenotemt kāju no gāzes pedāļa” un turpināt spiedienu kamēr būs sasniegts pozitīvs rezultāts .
- Varam mācīties **neatlaidīgu un konsekventu** darbību svarīgu mērķu sasniegšanai
- Nākošais solis – panākt **dīzelzinēju izplūdes gāzu kaitīgās** ietekmes samazināšanu, kas ietekmē gan darbinieku, gan iedzīvotāju veselību.

Dīzeļdzinēji

- Šodien tas ietekmē ap 3,6 miljonu darbinieku veselību ES un katru gadu ar plaušu vēzi mirst 6 000 cilvēku.
- Diemžēl daudzi darba devēji uzskata ka dīzeļdzinēju izplūdes gāzu samazināšanai viņi neko nevar darīt
- Eiropas Savienības Padome ir pieņēmusi priekšlikumu attiecībā uz dīzeļdzinēju izplūdes gāzēm (DEEE). Lai samazinātu pašreizējo iedarbības līmeni, saistošs **arodekspozīcijas ierobežojums** (BOEL) būs 0,05 mg / m³.
- Sabiedriskā transportā radikāls risinājums ir dīzeļdzinēju transporta nomaiņa ar **elektrotransportu**.
- Labs piemērs ir Tallinā, kur dīzeļautobusi pilsētā ir aizvietoti ar elektroautobusiem
- Latvijā šis process ir daudz lēnāks, pagaidām eksperimentē ar atsevišķu elektroautobusu ieviešanu Rīgā, Jūrmalā, Valmierā u.c

AUSTRIJAS PIEREDZE BENZĪNA AIZVIETOŠANAI AR ALKILĒNA BENZĪNU

- Pasaules Veselības organizācijas (PVO) ir iekļāvusi automašīnu benzīnu bīstamo vielu sarakstā un ir klasificējusi kā "kancerogēns cilvēkiem", kas var **radīt leukēmiju un citas onkoloģiskas slimības**.
- Saskaņā ar Austrijas Darbinieku aizsardzības likumu no 2015. gada 31. maija ir aizliegts izmantot **parasto benzīnu pārnēsājamā darba aprīkojumā** ar divtaktu motoriem. (motorzāģi, zāles pļāvēji, gaisa pūtēji u.c aprīkojums)
- Benzīns nonāk organismā elpojot un arī caur ādu. Divtaktu motoros būtiska benzīna daļa nesadedzināta izdalās izplūdes gāzēs. Kaitīga iedarbība aprīkojuma lietotājam ir nenovēršama .
- Tipiskās darbības jomas, kurās šādas iekārtas tiek izmantotas, ir lauksaimniecības un mežsaimniecības uzņēmumi, pašvaldību dārzkopībās un saimniecībās, zaļo zonu apsaimniekošanā (piemēram, gar dzelzceļa līnijām un automaģistrālēm) u.c.
- Austrijā darba aprīkojumam ar divtaktu dzinējiem profesionālai lietošanai nav atļauts benzīns, kas tiek pārdots **degvielas uzpildes stacijās**, un ir prasība izmantot **alkilēna benzīnu** (pazīstams arī kā "mazo dzinēju degviela" vai "vides benzīns«, kas ir nekaitīgs).
- Realizētie pasākumi nozīmē, ka Austrijā darba ņēmēji un apkārtējā vide, kā arī plašas sabiedrības veselība būs labāk aizsargāta.

Šie piemēri rāda, ka sadarbojoties valsts un pašvaldību iestādēm, darba devējiem un arodbiedrībām var radikāli uzlabot darba vides drošību.

Semināra prezentācijas tiks ievietotas LBAS mājaslapā ; www.lbas.lv sadaļā – Darba drošība.